

Kapitel 17

GRAMMATIK

Läs s. 136 + G 25:3; 27:3

Att kunna:

- Futurum simplex och exaktum

Futurum

Framtid anges i svenskan ofta med presens: *I morgon åker jag hem*. I övrigt används *kommer att* och *ska* + infinitiv. *Kommer att* antyder ingen vilja eller plan utan har mer karaktären av ren förutsägelse: *Ditt beslut kommer att få negativa följder*. *Ska* antyder att någon vilja eller plan finns: *Jag ska göra det i morgon*.

Latinskt futurum simplex kan översättas på något av de sätt som nämnts ovan. Sammanhanget avgör vilken översättning som passar bäst.

Latinskt futurum exaktum förekommer framförallt i bisatser och motsvaras vanligen av svenskt presens eller perfekt ("framtidsprefekt"): *Si ad urbem venero, libros emam*. 'Om jag kommer till stan, ska jag köpa böckerna.' *Cum ad urbem venero, te visitabo*. 'När jag kommer (har kommit) till stan, ska jag besöka dig.' Ibland kan latinets futurum exaktum motsvaras av samma tempus i svenskan: *Hoc mox video*. 'Detta ska jag snart ha undersökt.' (eller '... ska jag snart undersöka.')

ÖVNINGAR

Gör övningarna på s. 137 och därefter extraövningarna nedan.

1 Verb: futurum simplex och exaktum (G25:3; 27:3)

Ange för presensformerna motsvarande former i fut simplex och fut exaktum. Verben är:

ambulo (1) 'promenera' *scribo, scripsi, scriptum* (3) 'skriva'
habeo, habui, habitum (2) 'ha' *venio, veni, ventum* (4) 'komma'

	fut simplex	fut exaktum
A) <i>ambulo</i>		
1. ambulat
2. ambulat
B) <i>habeo</i>		
1. habes
2. habetis
C) <i>scribo</i>		
1. scribo
2. scribimus
D) <i>venio</i>		
1. venit
2. veniunt

2 Verb: olika tempus, 3 p sg och pl (G25:1-3; 27:1-2)

Översätt meningarna nedan. I varje mening uppträder samma verb i olika tempus (pres, imperf, perf, pluskvamperf, fut simpl). Endast 3 p sg och pl förekommer. Verbens uppslagsform står till höger. Översätt perfekt med perfekt.

1. Mare videt (vidit, videbit, videbat, viderat).	video
2. Servi laborabant (laboraverunt, laborabant, laborant, laboraverant).	laboro
3. Portam aperuit (aperiet, aperuerat, aperit).	aperio
4. Vobis gratias agunt (egerunt, agunt, egerant).
(alicui gratiam agere tacka någon)	ago
5. Mihi (<i>mig</i>) donum dat (dedit, dederat, dabit).	do
6. Bene dormiverant (dormiebant, dormient, dormiverunt, dormiunt).	dormio
7. Hostes fugiebant (fugerant, fugiunt, fugerunt, fugient).	fugio
8. Verum dixerat (dicet, dicebat, dicit, dixit).
(verum dicere tala sanning)	dico

3 Verb: alla tempus, 1 och 2 p sg och pl (G25:1-3; 27:1-2)

Identifiera verbformerna i fråga om tempus (pres, imperf, perf, pluskvamperf, fut simpl, fut exakt) och person (1, 2 p sg och pl). Översätt formerna till svenska (perfekt översätts med perfekt). Verbens uppslagsform ges inom parentes. Ex: faciebam (*facio*) > imperf 1 p sg – jag gjorde.

1. dedisti (<i>do</i>)	7. dabitis (<i>do</i>)	13. dicam (<i>dico</i>)
2. dicēmus (<i>dico</i>)	8. vidēbas (<i>video</i>)	14. respondēmus (<i>respondeo</i>)
3. aperiebātis (<i>aperio</i>)	9. amavisti (<i>amo</i>)	15. feceram (<i>facio</i>)
4. viderim (<i>video</i>)	10. aperuerimus (<i>aperio</i>)	16. amabātis (<i>amo</i>)
5. facis (<i>facio</i>)	11. egeram (<i>ago</i>)	17. egerimus (<i>ago</i>)
6. manserāmus (<i>maneo</i>)	12. respondebimus (<i>respondeo</i>)	18. manēbis (<i>maneo</i>)

4 Oregelbundna verb i alla tempus (G30:1-6, 12)

(pres, imperf, perf, pluskvamperf, fut simpl, fut exaktum)

Kombinera de latinska formerna med rätt svensk översättning. Latinskt perfekt motsvaras här av samma tempus i svenskan. Verben är: A) *sum* 'är', B) *possum* 'kunna', C) *volo* 'vilja', D) *nolo* 'inte vilja', E) *eo* 'gå', F) *fero* 'föra'. Endast 3 p sg och pl förekommer.

A		B	
1. erit	a) de var	1. potest	a) de hade kunnat
2. sunt	b) han/hon hade varit	2. potuerunt	b) han/hon kommer att ha kunnat
3. fuit	c) de kommer att ha varit	3. potuerit	c) han/hon kunde
4. fuerint	d) han/hon har varit	4. poterat	d) han/hon kan
5. fuerat	e) han/hon kommer att vara	5. poterint	e) de kommer att kunna
6. erant	f) de är	6. potuerant	f) de har kunnat

C

1. voluerant	a) de kommer att vilja
2. voluit	b) de kommer att ha velat
3. volent	c) han/hon vill
4. volebant	d) de hade velat
5. voluerit	e) han/hon har velat
6. vult	f) de ville

D

1. nolunt	a) han/hon ville inte
2. noluerat	b) han/hon kommer inte att vilja
3. nolebat	c) de kommer inte att ha velat
4. noluerint	d) han/hon hade inte velat
5. nolet	e) de vill inte
6. noluerunt	f) de har inte velat

E

1. ibant	a) de går
2. ierat	b) de gick
3. ibunt	c) han/hon kommer att ha gått
4. eunt	d) han/hon hade gått
5. ierit	e) han/hon har gått
6. iit	f) de kommer att gå

F

1. tulerat	a) han/hon förde
2. ferunt	b) de har fört
3. feret	c) de kommer att ha fört
4. tulerunt	d) han/hon kommer att föra
5. ferebat	e) han/hon hade fört
6. tulerint	f) de för

FACIT TILL EXTRAÖVNINGARNA

- 1 A) 1. ambulābit, ambulāverit 2. ambulābunt, ambulāverint
 B) 1. habēbis, habūeris 2. habēbitis, habūeritis
 C) 1. scribam (a!), scripsero 2. scribemus (e!), scripserimus
 D) 1. vēniet, vēnerit 2. vēnient, vēnerint
 E) 1. eris, fuēris 2. eritis, fuēritis
 F) 1. potēro, potūero 2. poterimus, potuerimus

- 2 1. Han/hon ser (har sett, kommer att se, såg, hade sett) havet.
 2. Slavarna arbetade (har arbetat, kommer att arbeta, arbetar, hade arbetat).
 3. Han/hon har öppnat (kommer att öppna, hade öppnat, öppnar) porten.
 4. De kommer att tacka (har tackat, tackar, hade tackat) er.
 5. Han/hon ger (har gett, hade gett, kommer att ge) mig en gåva.
 6. De hade sovit (sov, kommer att sova, har sovit, sover) gott.
 7. Fienderna flydde (hade flytt, flyr, har flytt, kommer att fly).
 8. Han/hon hade talat (kommer att tala, talade, talar, har talat) sanning.

3

1. perf 2 p sg – <i>du har gett</i>	10. fut exakt 1 p pl – <i>vi kommer att ha öppnat</i>
2. fut simpl 1 p pl – <i>vi kommer att säga</i>	11. pluskvamperf 1 p sg – <i>jag hade handlat (gjort)</i>
3. imperf 2 p pl – <i>ni öppnade</i>	12. fut simpl 1 p pl – <i>vi kommer att svara</i>
4. fut exakt 1 p sg – <i>jag kommer att ha sett</i>	13. fut simpl 1 p sg – <i>jag kommer att säga</i>
5. pres 2 p sg – <i>du gör</i>	14. pres 1 p pl – <i>vi svarar</i>
6. pluskvamperf 1 p pl – <i>vi hade stannat</i>	15. pluskvamperf 1 p sg – <i>jag hade gjort</i>
7. fut simpl 2 p pl – <i>du kommer att ge</i>	16. imperf 2 p pl – <i>ni älskade</i>
8. imperf 2 p sg – <i>du såg</i>	17. fut exakt 1 p pl – <i>vi kommer att ha handlat (gjort)</i>
9. perf 2 p sg – <i>du har älskat</i>	18. fut simpl 2 p sg – <i>du kommer att stanna</i>

- 4 A) 1e, 2f, 3d, 4c, 5b, 6a
B) 1d, 2f, 3b, 4c, 5e, 6a
C) 1d, 2e, 3a, 4f, 5b, 6c
D) 1e, 2d, 3a, 4c, 5b, 6f
E) 1b, 2d, 3f, 4a, 5c, 6e
F) 1e, 2f, 3d, 4b, 5a, 6c

ÖVERSÄTTNING AV DE LATINSKA TEXTERNA

Några bibelord

(Non poteris ...)

Du ska inte kunna se mitt ansikte: ty ingen människa ska se mig och leva.

(Non occides ...)

Du ska inte döda, du ska inte (begå stöld =) stjäla, du ska inte ha begär till din grannes hus; inte heller ska du (längta =) trakta efter hans hustru, eller slav, eller tjänarinna, eller oxe, eller åsna.

(Et ego dico tibi ...)

Och jag säger dig att du är Petrus, och på denna klippa ska jag bygga min kyrka, och dödsrikets portar ska inte ha makt (mot =) över den. Och jag ska ge dig himmelrikets nycklar (nycklarna till himmelriket). Och vad du än binder på jorden, ska vara bundet också i himlen, och vad du än löser på jorden, ska vara löst också i himlen.

Cenabis bene (Du ska äta gott)

Du ska äta gott, min Fabullus, hos mig
om några dagar om gudarna gynnar dig (är dig bevågna),
om du tar med dig en god och stor måltid,
inte utan en vacker flicka
och vin och kvickhet och allt slags skratt.